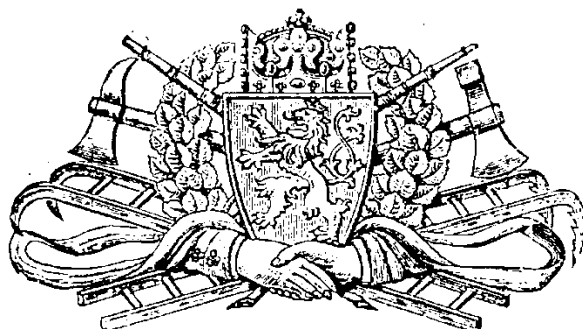


Centrum hasičského hnutí Příbyslav



Z P R A V O D A J

Skupiny sběratelů předmětů hasičstva a požární ochrany

Číslo: 63

Březen 2018

Tento „Zpravodaj“ je majetkem Skupiny sběratelů. Jeho další rozmnožování bez souhlasu vedoucího skupiny je zakázáno!!

Z Á P I S

Z jednání sekce sběratelů při CHH Příbyslav konané ve dnech 24. a 25.11 2017 v Hotelu Příbyslav

Přítomni: Anšlág Ladislav, Augustin Hans – Joachim, Cerman Bohuslav, Černý Václav, Dvořák Ladislav, Dvořáček David, Mgr., Bc., DiS., Fanta Karel, Fanta Petr, Homola Miroslav, Kostrhoun Jan, Kunkela Peter, Kunkela Juraj, Kubias Ladislav, Levko Laci, Lukš Oldřich Ing., Lupač Tomáš, Bc., Macura Milan, Moural Zdeněk, Nakládal Zdeněk, Nývlt Karel, Pálka Josef, Pecka František, Pleva Jaromír, Slavík Dalibor, Stehlík Josef, Vídršperk Hanuš, Vybíral František

Omluveni: Bis Josef, Drechsel Petr, Hlinovský Roman Ing., Horničár Ivan, Jendřišák Josef, Kadlec Miroslav, Liška Václav prof.h.c. Dr. Ing. Dr.h.c., Poláková Libuše, Seidl Jaroslav, Sirotek Rudolf, Slavíková Sylva, Svoboda Jiří, Ševčík Milan, Ing., Šusta Jiří, Tacl Alois,

Nedostavili se: Čada Vlastimil, Havlín Miroslav, Kolčava Jan, Malik Jozef, Pekar Vasil Silvestr Ing. Ph.D., Polák František, Příbyl František, Rulík František, Vracovský Roman, Vožniak Zbyněk,

Jednání zahájil v 15:15 vedoucí sekce H. Vídršperk a zápisu se ujal Laci Levko. Kolegům byly rozeslány materiály k upřesnění – aktualizace seznamu sběratelů, prezenční listina a přehled aktivit.

Následovala minuta ticha za zemřelou kolegyni Františku Kolčavovou a kolegy, kteří nás v předchozích letech opustili. Na jednání se dostavil i ředitel CHH Jiří Pátek a v průběhu jednání i šéfredaktor AR Ivo Havlík.

Z organizačních záležitostí:

- Omluvy a pozdravy nepřítomných členů
- Problémy při elektronickém odesílání pozvánek.
- Předání Pamětních listů k životním výročí Fanta, Dvořáček.
- Předání odznaku „Sběratel“ - Slavík a Černý.

Dále :

Byl požádán B. Cerman jako jeden z hlavních organizátorů o zhodnocení 6. mezinárodního setkání hasičských sběratelů. Akce se podařila, účast byla dobrá. Výhodou bylo zapůjčení autobusu od HZS. Byly vyrobeny a předány pamětní medaile. Doplnil kol. Kunkela – další setkání se mělo konat Rakousku, což naráží na finanční problém, takže je uvažováno o setkání na jiném místě.

Vystoupil ředitel CHH Příbyslav:

- Doplnil informace o 6. mezinárodním setkání hasičských historiků. Důstojný průběh přivítání, dobrá organizace. Prohlídka Kutné Hory i Muzea ve Vysokém Mýtě.
- Informace ze shromáždění starostů a výkonného výboru SH ČMS
- Informace o doplnění techniky v CHH,
- Informace z jednání VV a shromáždění starostů
- Požádal o spolupráci – námět na výstavu ke 100. výročí vzniku republiky
- Informace z jednání Odborné rady historie – došlo k doplnění rady za zemřelého kol. Bártu – Štalmach. Bylo vyhlášeno téma kronikářských prací – zatím přihlášeny dvě práce kol. Dvořáčka. Informaci doplnil kol. Nývlt. Další jednání v Muzeu Stachy.
- Odpověděl na dotaz ohledně možnosti zakoupení ceny Nadace, financování Nadace i granty.
- Opětovné otevření Univerzity třetího věku po úspěšném předchozím ročníku. Ještě jsou volná místa.

- Do CHH nastoupil nový archivář Jan Karel, bude představený na jarním setkání
- Informace o Mezinárodních rozhovorech, další 1.týden v říjnu v Zelle – téma personální obsazení hasičských sborů. Odpověděl na dotaz týkající se publikací vydávaných k rozhovorům.

Dále pokračovala diskuse:

Ing. Lukš

- Požádal o přestávku v jednání kvůli oficiálnímu předání dýchacího přístroje Prometheus Š 36 řediteli CHH. Po přestávce byl tento unikátní rekonstruovaný přístroj předán za přítomnosti šéfredaktora AR. Rekonstrukci provedla a financovala Asociace velitelů hasičských záchranných sborů podniků. Má připravenou prezentaci z průběhu bádání i rekonstrukce – bude promítnuto po skončení jednání.

Kunkela

- Upozornil na další falzum Řádu Sv. Floriána nabízené k prodeji na „Bazoši“

Moural

- Ukázka Medaile k 10. Výročí republiky - apeluje na vydání obdobné medaile ke 100.výročí

Cerman

- Odpověděl na předchozí dotaz s medailí. Jeho návrhy na SH neprošly, navrhne vlastní medaili v kvalitě odpovídající vážnosti výročí. Požádal o případné grafické návrhy motivu.

Kubias

- Na dnešní jednání připravil druhý díl prezentace čepicových a přilbových odznaků. Bude promítnuto po skončení jednání.

Levko

- Příspěvek o jeho 25. výročí členství v sekci sběratelů
- Na Hasičských slavnostech v Litoměřicích byl problém opatření upomínkových předmětů. Nebyly pohlednice.

H.J.Augustin

- Pozdravil jednání a poděkoval za dosavadní kamarádskou spolupráci.
- Vyjádřil uznání a obdiv za uspořádání Hasičských slavností v Litoměřicích
- Prezentoval pamětní plaketu k 25 leté spolupráci s hasiči Varnsdorf.

Výstavní a publikační činnost od posledního zasedání:

Karel Fanta a Miloš Hezký - výstava u příležitosti setkání Zasloužilých hasičů ve Zruči

Jiří Šusta – výstava sekyrek a odznaků ke 125 výročí SDH Vranov

David Dvořáček – 1.6. výstava Bítešský dětský den

- 1.7. Oslava 120 let SDH Přibyslavice
- 14.10. Setkání zasloužilých funkcionářů Velká Bíteš
- Publikování 97 příspěvků
- Účast na soutěži kronikářů - dvě práce
- Příprava práce Historie vojenských hasičů

Tomáš Lupač – 15.6. vystavení nášivek ke 120.výročí zal.SDH Moravský Písek

František Pecka – 31.3. Den prevence SDH Topol Chrudim – výstava

- 9.6.-11.6. účast na Hasičských slavnostech Litoměřice – výstava techniky, uniforem a vyznamenání
- 3.6. Sjezd parních stříkaček Svojanov – výstava techniky
- 13.-14.10. vernisáž výstavy v Městském muzeu Vysoké Mýto – Stratílek

Miroslav Homola – 1.6. Dětský den Velká Bíteš

- Bezpečnostní veletrh Brno
- 26.8. výstava Budišov

Josef Pálka – 12.8. výstava medailí SDH Soběsuky

Dalibor Slavík – stálá výstava hasičských předmětů Vlachova Lhota

- Výstava hasičských modelů – Dětský den Janovice
- Výstava u příležitosti Den obce Janovice

Zdeněk Moural – výstava ke 120. výročí SDH Těšany

- Výstava čs. hasičských přileb na 6. ročníku setkání hasičské techniky v Oslavanech
- Výstava při setkání zasloužilých hasičů Velká Bíteš

Následovala výměnná akce sběratelských předmětů, výměna zkušeností, prezentace předávaného dýchacího přístroje, prezentace stránek s hasičskými pohlednicemi, prezentace druhé části hasičských přílbových odznaků.

Další jednání sekce se bude konat 23. a 24. 3. 2018.

PAMÁTKY NA SV. FLORIÁNA.

(dříve ve Zpravodaji číslo: 47, 49)

Josef Pálka

Medaile svatého Floriána.

Ve sbírce Numismatického oddělení Národního muzea v Praze mají 2 pamětní medaile kaple svatého Floriána z Kladna, které pochází z první třetiny 17. století. Medaile jsou ryté, průměr 53,4 a 53,8 mm, váha 27, 207 g a 66, 674 g. Medaile se liší materiálem, proto i váhou. Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně má ve své sbírce 1 pamětní medaili kaple svatého Floriána z Kladna, průměr 55 mm, jinak je stejná. Čerpáno z článku Kateřiny Pařízkové, Numismatické listy * 71 * 2016 * 1-2.



NEZNÁMÝ VZDUCHOVÝ DÝCHACÍ PŘÍSTROJ PROMETHEUS Š 36 ČESKOSLOVENSKÉ PROVENIENCE

Ing. Oldřich Lukš

Dne 24. listopadu letošního roku proběhla během setkání členů Skupiny sběratelů předmětů hasičstva a požární ochrany při CHH Příbyslav malá oslava, při níž president Asociace velitelů HZS podniků Ing. Oldřich Lukš předal slavnostně řediteli CHH Příbyslav panu Jiřímu Pátkovi renovovaný dýchací přístroj Prometheus Š 36 československé provenience. Slavnostní akt proběhl za přítomnosti členů výše uvedené Skupiny sběratelů a byl



dokumentován šéfredaktorem a fotografem časopisu Alarm Revue Dr. Ivo Havlíkem.

Toto vyvrcholení badatelské a renovační činnosti má svůj začátek již přibližně před dvěma a půl lety, kdy Mgr. Stanislav Bárta a Ing. Oldřich Lukš společně procházeli depozitářem musea CHH Příbyslav, a hledali 3D artefakty zachycující, nebo prezentující činnosti a další aktivity podnikových hasičských záchranných sborů.

Během této prohlídky uložených předmětů objevil Ing. Oldřich Lukš dýchací přístroj, který již na první pohled vybočoval z řady standardně užívané techniky. Jeho specifická konstrukce nebyla popsána ani v evidenční kartě a jen jeden konkrétnější údaj uváděl, že jde o výrobek pražské firmy Ing. Šámal a spol. z druhé poloviny 30. let minulého století. Svým vzhledem přístroj připomínal konstrukci dýchacího přístroje francouzské firmy René Comminhes. Comminhesův přístroj vedl posléze ke konstrukci varianty pro potápěče a byl tak předchůdcem celosvětově známého potápěčského přístroje „aqualung“ zkonstruovaného neméně slavným potápěčem a oceánologem Jacques Yves Cousteauem s Ing. Émilem Gagnanem. Logicky se tedy objevila hypotéza, zda i tento československý přístroj nemá za sebou obdobnou historii.

Nalezení takto zajímavého a neznámého přístroje vedlo k uzavření smlouvy mezi AVHZSP a CHH Příbyslav, kdy se Asociace zavázala realizovat na své náklady renovaci tohoto přístroje a vyhledat a zdokumentovat vznik, existenci a další „životopis“ přístroje Prometheus Š 36, jak je tento přístroj na svém štítku označen. CHH Příbyslav se zavázalo, že po vrácení renovovaného přístroje a zpracované dokumentace existence tohoto přístroje, zajistí pro něj

expozici v samostatné vitríně, včetně psaných dokumentů a vyobrazení prezentující postup renovace a též případné fotografie přístroje z doby jeho vzniku a užití.

Po vysoce náročné práci v renovaci a badatelské aktivitě v řadě zjištěných zdrojů informací včetně podpory ze zahraničí bylo dílo dokonáno. V brzké době dojde tedy k instalaci přístroje Prometheus Š 36 v expozicích CHH Příbyslav a návštěvníci tak zde uvidí nový a nepochybně zajímavý přírůstek. S podrobnými informacemi o tomto přístroji a průběhu pátrání se zájemci budou moci seznámit v nejbližším vydání ročenky Hasičské čtení 2018.



HASIČSKÉ SAMARITSTVÍ ZA VELKÉ VÁLKY

Mgr. David Dvořáček

Jakmile byly 28. 7. 1914 vydány mobilizační rozkazy, byla Zemská ústřední hasičská jednota vyzvána, aby při dobrovolných sborech hasičských byly zřizovány zdravotnické čety, které budou orientovány hlavně na převoz raněných a nemocných vojáků z vlakových nádraží do nemocnic, polních lazaretů a táborů Červeného kříže. O tuto činnost byla Hasičská jednota na počátku války telegraficky požádána, organizace dopravních kolon svěřena starostovi ZÚHJ. Této činnosti se české hasičstvo ujalo dobrovolně poté, co mu bylo dáno na srozuměnou, že neujme-li se jí, bude ji vykonávat pod přímým vojenským dohledem na přímý rozkaz a Zemská ústřední hasičská jednota bude čelit rozpuštění. Tato humanitní služba nešťastným obětem války zabránila rozpuštění hasičské organizace a ochránila její členy před většími persekucemi. Na schůzi Sdružení dobrovolného hasičstva slovanského ve Vídni v roce 1915, bylo po referátu starosty Matěje Mayera usneseno učinit dohodu se Společností Rakouského Červeného kříže o zastoupení v jednotlivých zemích. Proto mnohé sbory vstupovaly za členy Pomocného spolku Červeného kříže v Království českém. Roku 1915 se stal ve výboru správy „Rakouské společnosti Červeného kříže“ Reginald Czermack zpravodajem referátu pro první pomoc, záchrannou službu a místní dopravu raněných a nemocných vojáků. V době války se utvořilo v českých zemích 864 dopravních kolon (čet), ve kterých bylo zapojeno 12 103 členů. Válečná doba si vyžádala budování lazaretních, ale i zajateckých táborů – Cheb, Jablonné v Podještědí, Josefov, Liberec, Milovice, Most, Planá, Terezín, Želénky u Duchcova. Jen v Čechách roku 1915 vyvíjelo činnost tzv. přepravní kolony ve 163 místech. V rámci ZÚHJ působilo v Čechách k 1. 9. 1916 - 189 kolon, v nichž bylo organizováno 2 542 členů. Dopravní kolony byly v podřízenosti Zemského pomocného spolku Červeného kříže, který v roce 1916 měl 209 mužských a 120 ženských spolků. Z celkového počtu bylo 163 německých. Od 17. 8. 1914 do 30. 9. 1918 dopravili takto 7 206 001 vojáků, poskytli 7 806 977 občerstvení a provedli 43 996 převazů. Po vyhlášení I. světové války bylo na Moravě zřízeno 100 kolon, ve kterých pracovalo 911 hasičů. Přepravili 268 561 raněných a podali 865 355 občerstvení. Hasičstvo ochotně věnovalo své síly této mobilní lidumilné službě, neboť vědělo, že slouží svým bratřím. Náplň hasičských činností je totiž taková, že i přes citelně oslabené sbory doplněné mladými, nezkušenými lidmi, museli jejich členové své ušlechtilé myšlenky sloužit. Ušlechtilá hasičská myšlenka nezištné lidské pomoci vítězila tedy i v době, kdy na jiných místech byly humanitní zásady hrubě pošlapávány. 30. 4 - 7. 5. 1916 se za účasti hasičstva uskutečnil „Týden Červeného kříže“. Konaly se sbírky pro zabezpečení válečných úkolů zemských pomocných spolků Červeného kříže. Dne 21. 4. 1917 starosta hasičské jednoty Markrabství moravského Karel Vozáb souhlasil, aby se hasičské sbory staly členy Červeného kříže – 47 žup – 1403 sborů. Při sborech začleněných při zemské jednotě v Čechách pracovalo 190 oddělení pro místní přepravu raněných a nemocných vojáků – 2 380 členů. U německého svazu bylo 124 dopravních kolon – 1 654 členů. Hasiči-samaritáni byli většinou osvobozeni od vojenské služby.

Vznik samostatného státu Čechů a Slováků v roce 1918 zaznamenal nový rozmach v řadách dobrovolného hasičstva. Po skončení I. světové války a státním převratu v říjnu 1918 Svaz dobrovolného hasičstva československého již 2. 11. 1918 oznámil zdravotnímu odboru vojenského velitelství nově vzniklé republiky v Praze a Červenému kříži dosavadní působnost hasičských oddílů a nabídnul nadále tyto služby zdravotnických a dopravních kolon nechat v činnosti. Nabídka hasičstva byla přijata a tím byl položen základ českého samaritství. Po dobrých zkušenostech z první světové války v červnu 1919 přinesl časopis „Samaritán“ návrh na budování samaritánské služby v hasičských sborech. Návrh se stal podkladem k rozšíření poslání celostátního hasičstva o samaritství. Samostatný časopis „Československý samaritán“ vydával ČSČK jako měsíčník a redaktorem byl zemský samaritánský náčelník Augustín Vítek.

Předplatné stálo 4 Kč ročně. Samaritánská služba postupně vznikala ve všech sborech a nahrazovala činnost Československého červeného kříže, který jako samostatná organizace vznikl 1. 2. 1919. Za účelem organizování všeobecné záchranné a samaritánské činnosti byla 5. 4. 1919 v Praze za součinnosti českého lékařstva a organizací pro blaho při Československém červeném kříži založena „Ústřední samaritánská rada“, dále jsou ustaveny „Zemské samaritánské rady“. Dne 23. 10. 1919 se původní „Sdružení záchranné samaritánské služby“ ustavuje jako samostatný „Samaritánský odbor Čs. Červeného kříže“ při svazu čl. hasičstva, čímž je samaritství ustaveno a vchází v život. Po zřízení Ústřední samaritánské komise při Čs. Červeném kříži v Praze v roce 1919 se prohloubila vzájemná spolupráce mezi hasičskými samaritány a činovníky ČČK. Předsedou samaritánského odboru dobrovolného hasičstva byla zvolena Dr. Alice Masaryková, náměstkyně MUDr. Procházka a Adolf L. Seidl.

„Naše hasičstvo našlo v samaritánství krásný doplněk hasičské služby“.

T. G. Masaryk



STOLETÍ SAMOSTATNÉHO STÁTU

Mgr. David Dvořáček

Dne 28. 10. 1918 po dlouhých čtyřech letech končí světová válka a na území Rakousko-Uherské monarchie vznikají nové národnostní státy a mezi nimi i Československo. Nebyla to lehká cesta. 28. 6. 1914 byl spáchán v Sarajevu atentát na následníka trůnu arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku vévodkyni Žofii z Hohenbergu. Následkem toho 28. 7. 1914 vyhlásilo Rakousko-Uhersko Srbsku válku. Každý doufal v rychlý konec války, i důstojníci uklidňovali nastupující mužstvo na vojenskou službu, že nejdéle do 3 měsíců bude všemu konec. Ale válka stále nebrala konce, a tak byla dokonce rozšířena vojenská služba od 18-ti do 50-ti roků. K vojenské službě za první světové války bylo povoláno ze 120 000 členů

českých hasičských sborů přes 85 000 mužů (70% členů). Z povolaných jich 11 150 padlo (13,74%), následkem útrap zemřelo 2 542 českých hasičů (3,15%). Do legií nastoupilo 6 140 hasičů (7,57%) a nezvěstných zůstalo 1 571 (1,83%) z celkem mobilizovaných členů. Do války odcházeli většinou zkušení hasiči a zapracovaní funkcionáři sborů, což nutně mělo dopad na úroveň sboru ve válečných letech. Prořídilé hasičské řady však nadále musely plnit své poslání. Na základě zvláštní vyhlášky předsednictva Zemské ústřední hasičské jednoty království českého z 1. 8. 1914 se museli narychlo zřizovat ženské odbory, dívčí a jinošské družiny nebo pomocná družstva z jiných spolků. Zemská ústřední hasičská jednota byla vyzvána, aby při dobrovolných sborech hasičských byly zřizovány zdravotnické čety, které budou orientovány hlavně na převoz raněných a nemocných vojáků z vlakových nádraží do nemocnic, polních lazaretů a táborů Červeného kříže. Toto se záhy stalo nepostradatelnou službou hlavně ve městech, kudy vedly železnice. Této činnosti se české hasičstvo ujalo dobrovolně poté, co mu bylo dáno na srozuměnou, že neujmeli se jí, bude ji vykonávat pod přímým vojenským dohledem na přímý rozkaz a Zemská ústřední hasičská jednota bude čelit rozpuštění, čímž vlastně před rozpuštěním byla zachráněna. Hasiči-samaritáni byli většinou osvobozeni od vojenské služby.

Pro vdovy a sirotky po padlých vojínech-hasičích zřídila Zemská ústřední hasičská jednota Všeobecný podpůrný válečný fond, který byl přičleněn k Vdovskému a sirotčímu fondu veškeré ozbrojené moci. Do tohoto fondu Zemská ústřední jednota hasičská přispěla 10 tisíci korunami. Sbory do 20 členů přispívaly 5 korunami a na každých 10 členů jednou korunou. Činnost krajských i župních škol byla ve válečných letech pozastavena. Pouze 27-29. 6. 1915 Zemská ústřední hasičská jednota uspořádala informační kurz hasičských dozorců, jehož se účastnilo 129 hasičů ze 104 žup. Další vzdělávací činnost byla omezena na pořádání přednášek a divadelních představení ve prospěch dobročinných pomocných válečných účelů. Ústřední výbor Zemské ústřední hasičské jednoty se na své schůzi 26. 3. 1916 v Praze usnesl, aby byl v každé župě zřízen zvláštní Poradní a pomocný sbor, který měl být hlavní oporou Všeobecného válečného fondu pro podporování vdov a sirotek po padlých vojínech-hasičích.

Válečný život v zázemí byl velmi obtížný, neboť hlavní snahou bylo zabezpečit potravu pro vlastní rodiny a tak už nezbýval čas na spolkový hasičský život. Ani v průběhu války nezapomínalo hasičstvo na své hlavní poslání. V roce 1918 se hasičské sbory v Čechách zúčastnily 3 237 požárů (1 676 místních a 1 561 přespolečných). Sbory uskutečnily 22 211 cvičení, vyslaly 98 719 stráží a hlídek a ve 417 případech se zúčastnily záchranných prací.

S blížícím se koncem války začínala činnost sborů opět nabývat na síle. Očekávání nových radostných dnů vlévalo sborům vyčerpaným útrapami války novou krev do žil. Přivítání konce války a vznik samostatného Československa bylo provázeno mohutnými oslavami celého národa, při kterých nemohli chybět ani hasiči. Na posílení sborové základny však musely čekat zpravidla až do návratu vojáků z front. Značné starosti způsobovalo sborům rovněž doplňování inventáře a opravy poškozeného hasičského náčiní. Usilovnou činností hasičů se však práce sborů rychle konsolidovala a hasičské sbory se opět přihlásily „k těm nejnepostradatelnějším veřejným zařízením, kterých ničím nahradit nelze“ jak je uvedeno v dobových zprávách. Skončení války přivítali hasiči s nadšením a snažili se obnovit svou činnost v plné předválečné síle. Život se začíná vracet do normálních kolejí a také život dobrovolných hasičů je pozvolna obnovován.

Schůze výboru moravské hasičské jednoty z úst Arnošta Šehy provedla neúplnou rekapitulaci válečných lidských ztrát. Z 455 zaslaných dotazníků k 27. 4. 1918 válečnou službu se zbraní v ruce vykonalo 6 987 hasičů. Za statečnost bylo vyznamenáno 451. Evidence v kolonce raněných měla 1 084 členů, zajatých 1 219, válečných invalidů 210 a za císaře padlo 414 hasičů. Válka poznamenala hasičstvo i v Čechách. Na válečném poli padlo 11 150 hasičů, na následky válečných útrap zemřelo 2 543 a nezvěstných bylo 1 571 mužů. Válka nebrala ohled, zda to byl český nebo německý hasič. Hasiči byli také po válce na mnoha místech velmi

často iniciátoři stavby pomníků padlým spoluobčanům. Dodnes jsou tyto válečné pomníčky rozeseté a většinou také i udržované, téměř v každé obci.

Konec 1. světové války přinesl nejen konec válečných hrůz, ale také nevyhnutelné politické změny v uspořádání Evropy. Vznik samostatného státu zasáhl i do vývoje hasičstva.

Okamžitě po vyhlášení Československého státu vydalo předsednictvo Zemské ústřední hasičské jednoty království českého zvláštní provolání k župám a hasičským sborům, aby se daly do služeb nejvyššího orgánu nově vzniklého státu – Národního výboru a plnily všechny úkoly, které jim budou stanoveny. Radost z nabyté svobody se odrazila i v činnosti hasičstva. České dobrovolné hasičstvo vznik samostatného státu nadšeně přivítalo a ústy svých představitelů složilo hold a přislíbilo plnou podporu první české vládě. Důkazem, že Zemská ústřední jednotka hasičská myslí své provolání vážně byla skutečnost, že se 2.-3. 11. 1918 v pražské hasičské pojišťovně sešly její redakční rady, samaritánské rady, organizační komise a ústřední výbor a rozhodly o upsání 50 tisíci korun ze starobní pokladny a stejné částky z pohřební pokladny na Půjčku národní svobody. Hasičská vzájemná pojišťovna přispěla 10 tisíci korunami.

Dne 2. 11. 1918 se odebrala deputace ústředního výboru do prezidia Národního výboru v Praze, kde náměstek starosty Adolf L. Seidl pronesl slova: „Jménem veškerého dobrovolného hasičstva českého, sdruženého počtem 120 tisíců v České obci hasičské a proniknutí lásku k drahé naší české vlasti a všem bratřím Slovanům, skládáme v ruce vaše nadšený hold první vládě Československého státu – hold bezpodmínečné oddanosti a nezlomné věrnosti. Obnovujeme a skládáme slib účinné lásky, vlastenecké kázně a rozhodné vytrvalosti ve všech úkolech, které nám budou svěřeny.“



Více než 700 hasičů se pak účastnilo slavnostního přivítání prezidenta T. G. Masaryka 21. 12. 1918. Předsednictvo Zemské ústřední hasičské jednoty království českého se účastnilo uvítání v čestném dvoře před nádražím. To pak také bylo dne 15. 1. 1919 přijalo prezidentem, který ocenil dosavadní práci českých hasičů.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 se hasičské hnutí rozvíjelo v lepších podmínkách. Zánik Rakousko-Uherska znamenal následně i vytvoření nové struktury dobrovolného hasičstva. 21. 3. 1919 se zemské hasičské jednoty z Čech, Moravy a Slezska v Brně dohodly na rozpouštění „Sdružení dobrovolného hasičstva slovanského“. Jednotlivé zemské jednoty si zvolili po třech zástupcích do přípravného výboru „Svazu dobrovolného hasičstva československého“, který se konal 18. 5. 1919, stanovy schválilo ministerstvo vnitra 18. 10. 1919 se sídlem v Praze na Královských Vinohradech v Rubešově ulici 11 a činnost zahájil 21. 12. 1919. Do čela byl jednomyslně zvolen prvním starostou Adolf Ladislav Seidl a tuto funkci vykonával až do roku 1934. Svaz zastřešoval pět zemských hasičských jednot.

- Moravská zemská jednotka hasičská s centrem v Brně v čele se starostou Josefem Illnerem (zal. 1883),
- Česká zemská jednotka hasičská s centrem v Praze v čele se starostou Adolfem Seidlem (zal. 1891),

- Slezská zemská jednota hasičská s centrem v Opavě, v čele se zakladatelem 1. českého hasičského sboru ve slezských Kylešovicích Rudolfem Gudrychem, (zal. 1896), Slovenští hasiči v té době byli organizováni v rámci Uherského hasičského svazu a Zemská hasičská jednota na Slovensku byla založena až na celostátním sjezdu čs. hasičů v Trenčíně v srpnu 1922.

- Slovenská zemská jednota hasičská s centrem v Turčianském Sv. Martinu v čele se zemským velitelem Miloslavem Schmidtem (zal. 1922),
- Zemská jednota hasičská Podkarpatska s centrem v Mukačevu, kterou vedl starosta Petr Petrigal (zal. 1922),

Svaz převzal zemskou územní strukturu a i nadále dohlížel na činnost jednotlivých sborů a podporoval snahy o řádné technické a metodické zajištění jejich činnosti. Celkem sdružoval 291 žup, 9285 sborů s 261 138 členy. *"Účelem svazu jest pěstovati, povznést a jednotně utvářeti hasičství vůbec a dobrovolné zvláště, a to po stránce správní, odborně - hasičské, záchranné, samaritánské, společenské, vzdělávací a národní"*. Po vzniku Svazu dobrovolného hasičstva Československého v roce 1919 byly schváleny nové stanovy, jež obsahovaly i zavedení skutečně shodného stejno kroje ve všech jednotách.

První poválečná Valná hromada Zemské ústřední hasičské jednoty království Českého se sešla po několikaleté přestávce 9. 6. 1919 v Praze za účasti 369 delegátů ze 120 žup. Bylo usneseno, aby název Zemská ústřední hasičská jednota království Českého byl změněn na Česká zemská hasičská jednota. Nato byl zvolen starostou Adolf Leopold Seidl, řídící učitel z Náchoda a jeho prvním náměstkem Bohumír Křečan, řídící učitel z Trhového Štěpánova. Měla 140 žup, 4 271 sborů a 118 881 členů. Do Moravské ZHJ bylo postupně zapojeno 60 žup, 1 802 sborů a 50 781 členů a do Slezské ZHJ pak 16 žup s 295 sbory (z toho bylo 217 sborů českých a 78 sborů „Polských straží požárních“) s 20 454 členy.



ČESKÝ HASIČ

Mgr. David Dvořáček

Je tomu již 140 roků, kdy se zrodil první hasičský časopis v Čechách s názvem „Český hasič“.

Maxmilián Čermák se narodil 30. 4. 1843 ve Štěpánovicích čp 1. Jeho otec Josef byl šenkýř a hospodář. Po absolvování nižší reálky nastoupil do učení do obchodu se smíšeným zbožím v Klatovech svého strýce Ludvíka Krále. U něho pobyl 4 roky, pak odchází do Prahy, kde pracuje jako obchodní příručí. Po založení prvních českých spolků přiměl Klatovský vlastenec Ludvík Král (čp. 47 na Říšské ul.) svého synovce Maxmiliána Čermáka, aby zažádal o tiskařskou koncesi, která byla podmínkou založení tiskárny. Čermák se činil a tak na přimluvu poslanců Františka Palackého, Ladislava Riegra a rady Hlávky byla koncese udělena 15. 9. 1867. 20. 11. 1867 zahájila činnost „Tiskárna českých hasičských spisů a tisků“. Zpočátku tiskárna fungovala v Říšské ulici čp.101/I (na rohu dnešní ul. kpt. Jaroše a Denisovy). V roce 1892 koupil Maxmilián Čermák dům v dnešní Denisově ul. čp.106/I a zvětšený a zmodernizovaný podnik tam přestěhoval. Později pak koupili dům, který sousedil přes dvorek, čp.81/I v dnešní ulici Čsl. Legii. Důležitá byla i publikační činnost tiskárny. Jako první vyšla knížečka „Upomínka na slavnost Krameriovu, konanou dne 28. září 1868 v Klatovech“. V roce 1903 byl např. vydán Průvodce po Klatovech o okolí - rukověť pro cestovatele a přátele turistiky, který vznikl pod patronací místního Klubu českých turistů. Vycházely zde i díla klatovského rodáka Josefa Haise Týneckého. Hais nejdříve psal do Šumavanu, pak zde vycházely jeho básničky a poté i jeho romány. Vyšla zde i obdivuhodné dílo Jindřicha Vančury „Dějiny někdejšího královského města Klatov“. Pak i dílo „Vlastivěda Klatovska“ a její první díl Příroda, které redigoval prof. dr. František Švec. Vyšla zde i práce „Dějiny městečka Poleně“ od JUDr. Karla Hostaše. Učitel z Bezděkova Josef Biskup spolu s bezděkovským rodákem Josefem Polákem připravili projekt Vlastivědná knihnice Klatovska. V rámci edice tiskárna vytiskla 24 děl. Dne 1. 1. 1868 vyšlo první číslo týdeníku „Šumavan“. Do roku 1891 byl Šumavan listem nepolitickým. V roce 1900 se stal jeho redaktorem syn zakladatele Otakar Čermák. Maxmilián Čermák roku 1891 zavedl čtrnáctideník Úhlavan, který se v týdenním intervalu střídal se Šumavanem. Tím si zajistil, že se jako novinář mohl vyjadřovat i k věcem politickým. Smrtí M. Čermáka tyto snahy ale zanikly. Podle tehdejšího zákona se k věcem politickým mohly vyjadřovat pouze čtrnáctideníky. Později však vešel v platnost nový zákon, na jehož základě se mohl Šumavan stát listem politickým. V roce 1870 si vzal svoji sestřenicí, starší dceru Ludvíka Krále, Marii a narodilo se jim devět potomků. Byli to Maxmilián, Anna, Ladislav, Otakar, Marie, Ludvík, Miloslav, Vladimír a Vratislav. Od 14. 4. 1872 byl zvolen do představenstva Prvního akciového pivovaru v Klatovech. Byl také klatovským vlastencem. V jeho domě se konaly schůzky místních vlastenců. Byl i členem mnoha místních spolků, např. Klatovského Sokola, spolku dobrovolných hasičů, člen Čtenářské besedy města Sušice, člen Měšťanské besedy, ...

Jako člen spolku klatovských hasičů měl blízko k hasičské tematice. Jeho zásluhou byly vydávány první hasičské publikace, časopisy, kalendáře a hasičský tisk vůbec. K jej vydávání nevedly hmotné zájmy, ale chtěl tímto způsobem šířit a upevňovat hasičskou myšlenku, neboť byl přesvědčen o důležitosti tisku jako jedinečného propagačního prostředku. Na vydávání hasičských tisků nezbohatl, ale sám musel doplácet velmi často. Vydávané hasičské publikace byly různé hodnoty, přece mu zůstane prvenství ve vydávání hasičských publikací a veliké zásluhy, kterých si pro hasičskou myšlenku vydobyl. Hasičstvo nemělo v prvních dobách vlastního tisku a z ostatních novin se zajímaly o hasiče jen některé. Hasiči dobře věděli, že jim chybí noviny, které by informovaly veřejnost o tom, co hasiči jsou, které by psaly o jejich práci, a sloužili hasičské organizaci. Pro hasičský tisk nebylo možno získat nakladatele. V roce 1875 v nakladatelství M. Čermáka vydal svým nákladem Václav František Kohl (1850-1909) knihu

„Hasičství“ tedy v „Rukověti ku potřebě našich velitelů a cvičitelů hasičských, vůbec pak každého občana atd.“. Neúnavnému hasičskému pracovníkovi Václavu F. Kohlovi se podařilo nejen založit hasičský tisk, ale pro noviny najít i nakladatele. Tak vychází v Čermákově tiskárně v Klatovech 25. 4. 1878 první číslo „Českého hasiče“. Idea hasičstva potřebovala ve svých počátcích propagaci na veřejnosti. Bylo třeba získat lidi pro činnost v dobrovolném hasičstvu a na vesnicích, kde ještě sbor neexistoval, dopomoci k jeho založení. Obětaví dobrovolní hasiči z Klatovska objížděli celý okres s cykly přednášek. Tuto snahu bylo nutné podpořit vydáváním odborného časopisu nebo novin. Roku 1878 vzešla od redaktora Šumavanu Aloise Kalendy myšlenka založení časopisu. Především neúnavností velitele dobrovolných klatovských hasičů Václava Kohla podařilo se uvést v Klatovech do života časopis „Český hasič“ s podtitulkem „Časopis věnovaný hasičství a pojišťování“, jehož první číslo vyšlo z knihtiskárny Maxmiliána Čermáka 25. 8. 1878. Vydavatelem a redaktorem byl V. F. Kohl. V průběhu roku 1880 oznámil knihtiskař M. Čermák vydání českého „Hasičského kalendáře“ na rok 1881, kterým chtěl nahradit tehdy hojně odebíraný kalendář německý, ale ztroskotal. Nebyl schopen rozprodat ani 600 jeho výtisků. Od roku 1884 (7. ročník) stal se „Český hasič“ oficiálním orgánem ÚZHJ Království českého. Časopis také mnohokrát za dobu, co vycházel, změnil svůj podtitulek. Např. v roce: 1885 - časopis věnovaný zájmům hasičským, 1889 - časopis věnovaný zájmům hasičským v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, 1890 - opět na časopis věnovaný zájmům hasičským, 1891 - časopis pro veškeré zájmy českého hasičstva v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 1893 - časopis pro veškeré zájmy českého hasičstva. V roce 1887 se v Českém hasiči objevil i první článek s tematikou podílu dobrovolných hasičů na výchově mládeže a následně zřízení hasičské cvičitelské školy, která by vychovávala vhodné cvičitele mládeže v hasičské myšlence. První čtyři ročníky vydával a redigoval V. F. Kohl. Avšak jako redaktor příliš neosvědčil. Byl to sice pilný muž, ale chybělo mu vyšší vzdělání a navíc byl přemrštěně ctižádostivý a sebevědomý. Nastaly problémy mezi Kohlem a tiskařem Čermákem, které nakonec vyústily, že koncem roku 1881 přestal Kohl časopis vydávat. Od pátého ročníku (1882) byl vydavatelem i redaktorem Maxmilián Čermák. Když Čermák v roce 1891 zemřel, převzal po něm štafetu vydávání Českého hasiče jeho zeť, Jan Tarantík, učitel v Klatovech. Časopis vycházel 2krát měsíčně. Zanikl 30. 11. 1904.

Zemřel v Klatovech dne 11. 10. 1892. Pohřben je na hřbitově U sv. Jakuba v Klatovech.

Tiskárna pak fungovala kromě přestávek způsobených dvěma světovými válkami od roku 1868 do roku 1941. Po Čermákově smrti roku 1892 se vedení podniku ujala jeho žena Marie, dívčím jménem Králová (*8. 12. 1849 † 21. 8. 1902), po ní jejich druhý syn Otakar (*4. 9. 1874, † 3. 1. 1922). Dále pak na základě vdovské koncese provozovali tiskárnu Otakarovi synové Otakar ml. a Ladislav. Vdova po Otakarovi st. zemřela v roce 1950. Koncese již dále nešla prodloužit a tak v roce 1950 ukončila svoji činnost i tiskárna.

JAK HASIČSKÁ ŽUPA KRÁLOVÉHRADECKÁ Č. 100 K HASIČSKÝM DEKORACÍM PŘIŠLA.

Ladislav Kubias, Ing. Oldřich Lukš

Název tohoto článku může vyvolat představu pohádky. Jedná se o velmi zajímavý příběh, který stojí za zveřejnění. Někdy s přispěním náhody vznikne pěkná věc. Začneme pěkně od začátku.

Hasičská župa Mladoboleslavská č. 24 byla založena roku 1878. Uspořádala ve dnech 16-17. 5. 1937 krajský sjezd ČS. hasičstva v Mladé Boleslavi. K této příležitosti byl vydán hasičský **odznak na jehle obr. 1.**

Každý sjezd provázela nejenom cvičení hasičů, průvody, slavnostní nástupy, ukázky novinek hasičských. Neopomenuto bylo vyzdvihnutí zásluh hasičů a významných osobností. Ani tento sjezd nebyl výjimkou. „Význační činitele hasičství byly dekorováni zvláštním křížem a medailí ke slavnosti raženými, stuha v městských barvách bílé a modré.“ Tolik strohý odstavec v dobovém tisku.

Přibližme si tedy zmíněné hasičské dekorace **obr. 2 záslužná medaile obr. 3 záslužný kříž.**

Ty to dekorace jsou mezi sběrateli známi a uvádím je pouze pro úplnost. Na sjezd byli pozváni i zástupci ostatních žup. Královéhradecká župa nebyla výjimkou. Vyslána byla delegace pod vedením župního starosty Josefa Landsmana (obchodník Plotiště n. Labem).

O sjezdu v Mladé Boleslavi je podrobně psáno v hasičských rozhledech:

Hasičské rozhledy /ročník 43/č. 9 / 1. května 1937/ str. 149 / otištěn kompletní program sjezdu.

Hasičské rozhledy /ročník 43/č.11/ 1.června 1937/ str. 170-173/ přináší kompletní zprávu o konaném sjezdu.

Župa Královéhradecká č.100 založena roku 1902.

Dále ze zápisu výboru župy Královéhradecké:

„ Br. Landsman podotýká, bylo jednáno s firmou I.B.Pichl Praha, kde objednáno bylo 50 křížů a 100 vyznamenání za cenu kříž 18,- Kč a vyznamenání 15,- Kč. Oznamuji, že byli jsme přítomni krajského sjezdu v Mladé Boleslavi, kde byl jsem dekorován záslužným křížem, bratři Rmoutil, Mužík, Svoboda a Doležal záslužnou medaili. Vím, že jsem nejednal správně, že přikročil jsem k objednavce, kterou jsem sice udělal, ale jest zapotřebí vašeho schválení.“
Dodatečně schváleno.

Technická otázka, jakým klíčem budou vybráni vyznamenání. Bylo rozhodnuto zaslat oběžník do všech sborů náležejících k župě Královéhradecké. Každý sbor navrhne ze svého středu zasloužilé členy. Dále již jednáno o žádosti, městského zastupitelstva v Hradci Králové o možnost užití barevné kombinace města na stuze záslužného kříže. Neudělené medaile budou uschovány pro další příležitost. Návrhy jednotlivých sborů byly posouzeny a následně vytvořen seznam dekorovaných hasičů. Slavnostní schůze konána v sobotu 12. června 1937 v Klicperově divadle v Hradci Králové. Za přítomnosti významných osobností a zástupců firem a spolků.

Vyobrazení udělovaných dekorací **obr. 4 záslužná medaile obr. 5. záslužný kříž**

Následujícího dne konána hasičská oslava k 35 letům župy při této příležitosti ražen odznak na jehle **obr.6**.

Co dodat závěrem nebýt impulzivního jednání starosty Landsmana ? Dost možná pod tíhou právě získaného ocenění na sjezdu v Mladé Boleslavi. Od objednání dekorací po udělení neuběhl ani měsíc. Nebylo by zde dnes dvou krásných hasičských dekorací a určitě ani mého článku.

Obrazová příloha:

Obr. 1 odznak na jehle



Medaile Za zásluhy Mladá Boleslav

Avers: Kruhová medaile ražená ze žlutého kovu (tombaku). Okraj medaile je lemován na každé straně vavřínovými ratolestmi, které jsou dole uprostřed překříženy a svázané stuhou. Na střed medaile je položen kruhový medailon, který je podložen zkříženými hasičskými hákovými žebříky a kolmo postavenou hasičskou sekyrkou (bourací sekyra), jejichž horní části (u žebříků zakončení s háky a vlastní tělo sekyrky) vyčnívají nad okrajem medailonu. Dole pak vyčnívají konce žebříků a topůrko sekyry. Tyto atributy jsou však součástí středového medailonu, nikoliv samostatnou částí znaku a jsou pokryty spolu s ratolestmi na obvodě zbytky zlacení. Medailon má bíle smaltovaný obvodový lem s opisem v horní části ZA ZASLUHY a v dolní části s opisem MLADÁ BOLESLAV. Tyto opisy jsou ve středové části od sebe odděleny malými křížky. Na střed medailonu je položen lev ve skoku hledící heraldicky vpravo, a zbylá plocha je vyplněna modrým smaltem.

Revers: Pouze hladká plocha, převážně pokrytá zbytky zlacení. Na spodní části je umístěn dvouřádkový nápis výrobce PICHL / PRAHA. V horní části medaile je kolmo postavené očko, jímž prochází kroužek k zavěšení na stuhu dekorace.

Stuha: Splývavá, hrubější struktury, bílo-modrá, zavěšená na kuličkové jehlici (sponě).

Obr.2



Kříž Za zásluhy Mladá Boleslav

Avers: Tlapatý kříž ražený ze žlutého kovu (tombaku). Při krajích má kříž zvýšené rámování,

příčemž vnitřní plocha ramen kříže je vyplněna červeným smaltem. Na střed kříže je položen kruhový medailon, který je podložen zkříženými hasičskými hákovými žebříky a kolmo postavenou hasičskou sekyrkou (bourací sekyra), jejichž horní části (u žebříků zakončení s háky a vlastní tělo sekyrky) vyčnívají nad okrajem medailonu. Dole pak vyčnívají konce žebříků a topůrko sekyry. Tyto atributy jsou však součástí středového medailonu, nikoliv samostatnou částí znaku a nesou na sobě zbytky stříbření. Medailon má bíle smaltovaný obvodový lem s opisem v horní části ZA ZASLUHY a v dolní části s opisem MLADÁ BOLESLAV. Tyto opisy jsou ve středové části od sebe odděleny malými křížky. Na střed medailonu je položen lev ve skoku (1) hledící heraldicky vpravo (2), a zbylá plocha je vyplněna (bledě)modrým smaltem.

Revers: Pouze hladká plocha, převážně pokrytá zbytky stříbření. Na středu kříže je umístěn dvouřádkový nápis výrobce PICHL / PRAHA. V horní části kříže je kulovité očko, jímž prochází kroužek k zavěšení na stuhu dekorace.

Stuha: Splývavá, hrubější struktury, bílo-modrá, zavěšená na kuličkové jehlici (sponě).

Obr. 3



Medaile Za zásluhy župa Král. Hradec

Avers: Kruhová medaile ražená ze žlutého kovu (tombaku). Okraj medaile je lemován zdvojenými svazky vavřínových ratolestí, které jsou dole uprostřed překříženy a svázaný stuhou. Na střed medaile je položen kruhový medailon, který je podložen zkříženými hasičskými hákovými žebříky a kolmo postavenou hasičskou sekyrkou (bourací sekyra), jejichž horní části (u žebříků zakončení s háky a vlastní tělo sekyrky) vyčnívají nad okrajem medailonu. Dole pak vyčnívají konce žebříků a topůrko sekyrky. Tyto atributy jsou však součástí středového medailonu, nikoliv samostatnou částí znaku a nesou na sobě zbytky stříbření spolu s okrajem medaile. Medailon má žlutě smaltovaný obvodový lem s opisem v horní části ZA ZÁSLUHY a v dolní části s opisem ŽUPA KRÁL. HRADEC. Tyto opisy jsou ve středové části od sebe odděleny malými písmenými křížky. Na střed medailonu, pokrytý červeným transparentním smaltem s paprčitým rýhováním, je položen dvouocasý lev ve skoku hledící heraldicky vlevo a držící v předních tlapách zlaté velké G (3).

Revers: Pouze hladká plocha, převážně pokrytá zbytky stříbření. Na spodní části je umístěn dvouřádkový nápis výrobce PICHL / PRAHA. V horní části medaile je kolmo postavené očko, jímž prochází kroužek k zavěšení na stuhu dekorace.

Stuha: Splývavá, hrubější struktury, červená, zavěšená na kuličkové jehlici (sponě).

Obr. 4



Kříž Za zásluhy župa Král. Hradec

Avers: Tlapatý kříž ražený ze žlutého kovu (tombaku). Při krajích má kříž zvýšené rámování, přičemž vnitřní plocha ramen kříže je vyplněna bílým smaltem. Na střed kříže je položen kruhový medailon, který je podložen zkříženými hasičskými hákovými žebříky a kolmo postavenou hasičskou sekyrkou (bourací sekyra), jejichž horní části (u žebříků zakončení s háky a vlastní tělo sekyrky) vyčnívají nad okrajem medailonu. Dole pak vyčnívají konce žebříků a topůrko sekyry. Tyto atributy jsou však součástí středového medailonu, nikoliv samostatnou částí znaku a nesou na sobě zbytky stříbrnění spolu s okrajem kříže. Medailon má bíle smaltovaný obvodový lem s opisem v horní části ZA ZÁSLUHY a v dolní části s opisem ŽUPA KRÁL. HRADEC. Tyto opisy jsou ve středové části od sebe odděleny malými písánskými křížky. Na střed medailonu, pokrytý červeným transparentním smaltem s paprsčitým rýhováním, je položen dvouocasý lev ve skoku hledící heraldicky vlevo a držící v předních tlapách zlaté velké G (3).

Revers: Pouze hladká plocha, převážně pokrytá zbytky stříbrnění. Na spodní části dolního ramene kříže je umístěn dvouřádkový nápis výrobce PICHL / PRAHA. V horní části kříže je kulovité oko, jímž prochází kroužek k zavěšení na stuhu dekorace.

Stuha: Splývavá, hrubější struktury, bílo-žluto-červená, zavěšená na kuličkové jehlici (sponě).

Obr. 5



Obr.6



Seznam členů, kteří obdrží záslužné medaile:

1. Jaroslav Janský Běleč nad Orlicí
2. Václav Havlas Bukovina
3. František Skácel Černilov
4. Václav Junek Černilov
5. Eduard Panenka Černilov
6. Václav Kadeřábek Čibuz
7. Václav František Divec
8. František Hlávka Hradec Králové
9. Václav Poláček Hradec Králové
10. Alois Štolovský Hradec Králové
11. Josef Šejvl Hradec Králové
12. Karel Fiala Hradec Králové
13. Čeněk Koutník Hřibsko
14. František Kudrnáč Kluky
15. František Bičič Kukleny
16. Alois Kudelka Lochenice
17. Josef Novák Lochenice
18. Václav Sedláček Malšovice
19. Václav Voříšek Malšovice
20. Antonín Nohejl Nový Hradec
21. Josef Zaoral Nový Hradec
22. Josef Henyk Neděliště
23. Josef Ružička Neděliště
24. František Říp Plotiště
25. Jan Staněk Plotiště
26. Josef Vlasák Plotiště
27. Josef Slavík Plotiště
28. Čeněk Blažek Plotiště
29. František Brambora Plačice
30. Václav Vít Plačice
31. František Doležal Předměřice
32. Josef Brzek Praskačka
33. František Svoboda Praskačka
34. Karel Bouchal st. Pražské Předměstí
35. Eduard Vacek Pražské Předměstí
36. Václav Petrák Rusek
37. Rudolf Kocábek Sedlice
38. Josef Prudký Sedlice
39. Václav Hojný Skalice
40. František Holeček Skalice
41. Josef Červený Slatina
42. Leopold Pechánek Svobodné Dvory
43. Josef Mrkvička Stěžery
44. Jan Novotný Stěžery
45. František Ulrych Stěžery
46. Augustýn Hátle Stěžery
47. Julius Němeček Světí
48. Jan Vlášek Třebeš
49. Josef Doležal Třebeš
50. Václav Hájek Třebechovice
51. Adolf Dařílek Třebechovice
52. Josef Malíř Urbanice
53. František Charvát Urbanice
54. Josef Halík Hrádek
55. Antonín Tříška Hradec Králové



Seznam členů, kteří obdrží záslužné kříže:

1. Josef Landsman, starosta župy Královéhradecké
2. Václav Hojný, náměstek starosty župy Královéhradecké
3. Josef Špalek, jednatel župy Královéhradecké
4. Karel Rmoutil, velitel župy Královéhradecké
5. Stanislav Říčař, samaritánský velitel župy Královéhradecké
6. Josef Mužík, vzdělavatel župy Královéhradecké
7. Václav Michálek, člen výboru župy Královéhradecké
8. Jindřich Michálek, pokladník župy Královéhradecké
9. Josef Pinc, člen výboru župy Královéhradecké
10. Josef Hruška, člen výboru župy Královéhradecké
11. Josef Kadeřábek, člen výboru župy Královéhradecké
12. Václav Honcnejman, sociální referent župy Královéhradecké
13. Alois Kotzmann, jednatel Moravské zemské hasičské jednoty
14. Jaroslav Volkán, předsedící výboru Č.Z.H.J.
15. František Horych, předseda redakční rady a tisku Č.Z.H.J.
16. Karel Králík, předseda hospodářské komise Č.Z.H.J.
17. Antonín Weiss, jednatel Č.Z.H.J.
18. František Procházka, předseda organizační komise Č.Z.H.J.
19. František Raupach, starosta Č.Z.H.J.
20. Antonín Šembera, pokladník Č.Z.H.J.
21. Šerák Mladá Boleslav
22. Jaroslav Makuš, zástupce jednatele Č.Z.H.J.
23. Ludvík Rychtera, starosta župy Nechanické, člen výboru Č.Z.H.J.
24. Zdeněk Beneš, Kostelec nad Orlicí
25. Adolf Nyppl, starosta župy Novorychnovské č.99
26. Václav Ignác Stratílek, Vysoké Mýto výrobce hasičské techniky
27. František Freidl, předseda Vzájemné pojišťovny v Albrechticích
28. Jan Keš, 2. náměstek Č.Z.H.J.
29. Augustýn Vítek, velitel samaritánů Č.Z.H.J.
30. Karel Duchoň, velitel Č.Z.H.J.

Poznámky:

- (1) Jedná se o obecnou figuru heraldicky stylizovanou, v tomto případě o lva, přičemž je zpodobena jeho poloha ve štítě (v centru medailonu).
- (2) Jde o heraldické posuzování pravé a levé strany, kde heraldicky pravá strana je na straně levé a heraldicky levá strana na pravé straně kresby; toto opačné chápání stran je dáno kurtoazii (zdvořilostí), kdy erb se posuzuje z hlediska jeho držitele.
- (3) V tomto případě jde o využití částí znaku Hradce Králového. Stávající znak Hradce Králového vznikl počátkem 18. století, kdy byly dva znaky městem užívané již od 13. století sloučeny ve znak jediný, takto popsany:
Na červeném štítě je stříbrný dvouocasý český lev se zlatou korunou, jazykem a zbrojí heraldicky doleva obrácený, držící v předních tlapách zlaté velké G.

Prvním znakem (už z doby předhusitské) bylo stříbrné nebo zlaté G na červeném štítě a druhým znakem byl stříbrný dvouocasý lev se zlatou korunou, zbrojí i jazykem na červeném štítě.

Použité zdroje:

Firma Karnet & Kyselý, rytectví, Obchodní zpráva č. 7, říjen 1931
Měřička Václav: Faleristik, ein Buch über Ordenskunde, Artia Verlag, Prag 1976
Čarek Jiří: Městské znaky v českých zemích, Academia Praha 1985
Buben Milan: Heraldika, Albatros Praha 1986

REKONSTRUKCE HASIČSKÉ STŘÍKAČKY

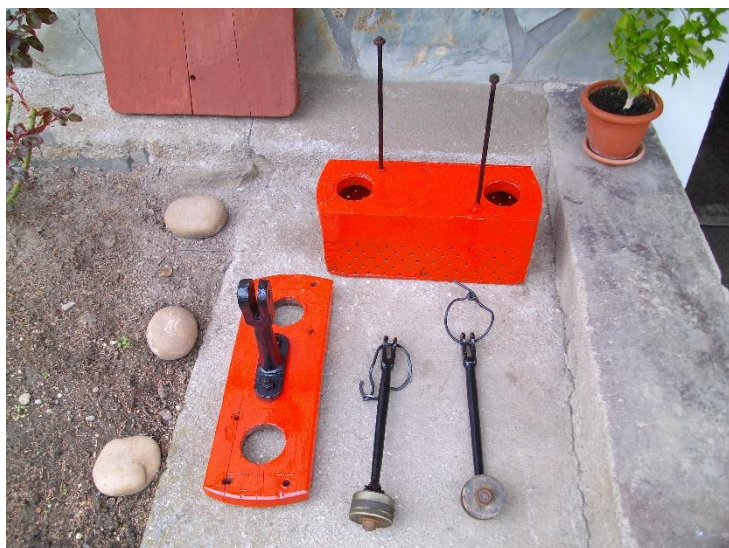
Rudolf Sirotek

Můj kolega z práce náhodně objevil ve staré vodárně v železniční stanici Olbramovice hasičskou stříkačku. Stříkačka zůstala uchována (neskončila ve šrotu) asi jen díky své velké váze. Musejí ji nosit dva lidé.

Pustil jsem se do její rekonstrukce. Celou stříkačku jsem kompletně rozebral, vyčistil, obrousil, mosazné díly vyleštil a sestavil zpět. Zajímavostí je to, že všechna těsnění jsou původní a stříkačka je plně funkční. Část podláčky jsem musel udělat nově, protože byla odspodu ohořelá.

Ke stříkačce jsem zatím mnoho údajů nezjistil. Výrobce není znám a z vyprávění starých nádražáků vím, že se stříkačka používala k menším požárům v okolí trati. Vozila se spolu se dvěma sudy na drezíně, případně plošinovém voze taženém za parní lokomotivou.

Její používání spadá do Rakouska – Uherska, údajně existovaly nějaké fotografie z let 1890-1891. Pokud by mně někdo jakékoli informace k této stříkačce rád je uvítám.





JIŘÍ ŠIMANOVSKÝ

(* 7.4.1936 – † 7.2.2018)

Hanuš Vídršperk



Jiří Šimanovský se stal hasičem ve svých osmnácti letech v obci Nížkov. V roce 1959 se přestěhoval do Přibyslavi, kde se stal členem sboru a zapojil se do činnosti. Sboru. Několik roků byl strojníkem, pracoval jako vedoucí mládeže a dorostu. Podílel se na vybudování dětského tábora při Okresním výboru Havlíčkův Brod, který byl vybudován na řece Sázavě u Ledče nad Sázavou. Několik sezón se staral společně s rodinou o chod tohoto tábora.

Ve sboru pracoval také 20 let jako bdělý pokladník sboru. Tuto svoji zkušenost využil též při začátcích budování CHH, kdy dohlížel na peněžní transakce spojené s rekonstrukcí zámku. Podílel se též na vybudování ubytovny.

Po absolvování školy v Bílých Poličanech byl zapojen v okrsku a řadu let byl členem výcvikového štábu OV. Byl předsedou revizní komise OV.

Ve sboru měl velký podíl na výstavbě hasičské zbrojnice a byl iniciátorem zřízení praporu ke 120.výročí založení sboru.

Mezi hasiči byl znám jako dlouholetý pracovník CHH Přibyslav. Téměř 20 let vykonával práci konzervátora a restaurátora až do roku 1998, kdy odešel na zasloužený odpočinek. Práci konzervátora vykonával s velkým citem. Jeho hlavní snahou bylo zachránit co nejvíce historické techniky pro další generace. Velká většina všech exponátů vystavených v CHH, ale i deponovaných prošla jeho rukama. Po celé republice poskytoval hasičům ve sborech odborné rady jak si počínat při opravě nebo renovaci techniky a vybavení.

Podílel se na přípravě exponátů na výstavy PYROS, HOBBY. Napomáhal při přípravě exponátů v muzeích Nový Oldřichov a Bechyně, byl nápomocen radou i sborům při výstavní činnosti na různých akcích.

Sám vymyslel a vyrobil řadu hasičských suvenýrů. Byl znám jako dobrý, obětavý a velmi zručný hasič, který nikdy neodmítl žádost o radu nebo pomoc. V roce 1998 převzal titul Zasloužilý hasič.

Poslední rozloučení se konalo dne 13.února 2018 v Havlíčkově Brodě.

Čest jeho památce !

*Dotlouklo srdce Tvé znavené,
uhasl oka svit,
budiž Ti, drahý tatínku,
za všechno vřelý dík.*

Po životě plném práce a lásky ke všem nás navždy opustil
naš drahý a milovaný tatínek, dědeček, pradědeček,
švagr a strýc, pan

Jiří Šimanovský

Zemřel po dlouhé těžké nemoci ve středu dne 7. února 2018
ve věku nedožitých 82 let.

S naším drahým tatínkem se naposledy rozloučíme v úterý
dne 13. února 2018 ve 14.00 hodin ve smuteční
obřadní síni u Nového hřbitova v Havlíčkově Brodě.

Přibyslav, Tržiště čp. 251

Jménem pozůstalých:

Jiří, Ivo a Lenka, děti s rodinami

Vnoučata a pravnoučata

Ostatní příbuzní

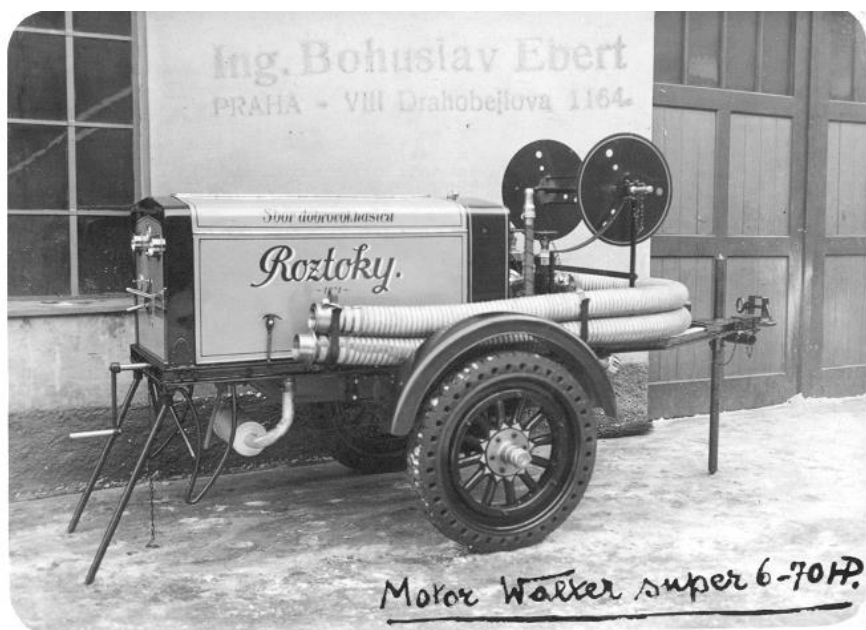
MOTOROVÁ STŘÍKAČKA EBERT – ZAJÍMAVÝ OSUD

Jan Kostrhoun

V roce 1999 jsem při svém pátrání po firmě Ebert našel v archivu podniku Walter Jinonice snímek motorové stříkačky s razítkem Ing. Bohuslav Ebert. Na kapotě je nápis Sbor dobrovolných hasičů Roztoky. Bohužel obcí s tímto názvem je pět, ve čtyřech jsou dobrovolní hasiči. Všem jsem zaslal dotaz k této fotografii. Odpověděli mi pouze hasiči z Roztok u Prahy.

Po třech letech vyšel článek v Hasičských novinách o historii sboru v Roztokách u Jilemnice s názvem „Věky plynou - hasiči žijí dál“. Článek byl napsán k 130. výročí sboru, z něj jsem se dozvěděl o hledaném stroji Ebert.

Sbor dobrovolných hasičů v Roztokách u Jilemnice byl založen v roce 1872. Od svého založení používal ruční dvoukolovou stříkačku firmy Smékal a posléze čtyřkolovou. 1. srpna 1907 si sbor koupil parní stříkačku a 200 m hadic od firmy Smékal z Prahy. Ta sloužila, až do roku 1931, kdy díky neodborné manipulaci došlo k jejímu poškození. Posléze byla opravena a sbor jí vlastní doposud. Z toho je dobře vidět, že si hasiči v Roztokách u Jilemnice kupovali vždy ve své době moderní a výkonnou techniku.



Motorovou stříkačku firmy Ebert si sbor zakoupil v roce 1931. Byla osazena šestiválcovým motorem Walter Super 6 o výkonu 70HP. Kolmé válce speciální konstrukce pro motorové stříkačky. Motor byl osazen zapalováním Scintilla MN6-S a dvěma karburátory Zenith Lyon 30HAKB. Chlazení motoru bylo

výfukovou rourou HYDRO.

Vysokotlaké centrifugální čerpadlo mělo neuvěřitelný výkon 1600 l/min a nasávalo vodu pístovou vývěvou. Toto spojení, pístové vývěvy a centrifugálního čerpadla, má Ing. Ebert patentované. Původně se tato stříkačka převážela pomocí koňského potahu, na což byla upravena její oj. V roce 1945 si sbor pořídil trofejní automobil Mercedes z vozového parku po německé armádě. Tento automobil byl určen pro 10 hasičů a za sebou tahal motorovou stříkačku Ebert. Ta byla vybavena dvěma 4 m sacími hadicemi ø80mm s košem. Nad dvěma ventily výtlačného potrubí 75 mm s víčky, nad čerpadlem, byl osazen snímatelný naviják na 80m konopných hadic. Sací koš byl celokovový - bronzový s otvory ø8mm osazen na jedné ze sacích hadic. Výrobce garantoval, co prošlo otvory v sacím koši, to prošlo celým čerpadlem. Na svou dobu mohl tento stroj pracovat i se znečištěnou vodou a byl schopen nasát až z 7,5m hloubky. Dvě proudnice byly osazeny přímo na rámu mezi navijákem na hadice a kapotou čerpadla. Kola byla komůrková s gumovou obručí od firmy Firestone U.S.A. 30x5 a celý stroj byl odpružen od nápravy listovými péry.

V únoru 1935 vystavil Ing. Bohuslav Ebert potvrzení o ceně této stříkačky, která stála 57.120,-Kč s tím, že ji sbor splácel postupně ve splátkách 1932 ; 1933 ; 1934 a 1935.

Před dodáním této stříkačky hasičům, vznikl její snímek, který je uložen v archivu firmy Walter. Doposud se jednalo o jediný známý snímek tohoto stroje.

Sbor tuto unikátní motorovou stříkačku Ebert vyměnil v roce 1957 za stříkačku PS – 8. Zde se její stopa ztrácí a o jejím dalším osudu se mi, i přes intenzivní pátrání, nepodařilo nic zjistit.

Až do letošního roku 2018, kdy se na mě obrátil zájemce o koupi stroje. Na snímku byla neskutečně zrezivělá a poničená motorová stříkačka s kompletním šestiválcovým motorem Walter. Uskladněná byla přes 30 let volně venku. Až na můj dotaz, že bych měl zájem o snímky kapoty z důvodu upřesnění sboru mi bylo řečeno, že by se mělo jednat o Roztoky u Jilemnice. No něco neskutečného, obrovskou radost mi okamžitě zkazila zpráva, že stroj je kupován pouze kvůli motoru, o který vlastně jde a o ostatní věci nebude mít zájem. Na základě naší prosby bylo přislíbeno, že „to ostatní“ neskončí ve šrotu.

Po 19 letech pátrání se mi neskutečnou náhodou podařilo najít zmiňovanou stříkačku Ebert z Roztok u Jilemnice a během chvíle tento unikátní stroj, jak z hlediska historie firmy Ebert, tak z hlediska historie firmy Walter zmizí mezi obchodníky s veterány. Nakonec je vše pouze o tom, jakou cenu pro nás má naše hasičská historie a jak si jí umí jednotlivé generace vážít.

Porovnejte si pouze ten kontrast – hrdá a mohutná lesknoucí se stříkačka těsně před expedicí od výrobce v roce 1931 a ta samá zrezivělá, zničená a zatlačená do země po 30 letech venku v roce 2018.



HISTORICKY PRVNÍ SETKÁNÍ HASIČSKÝCH PRAPORŮ, NEJEN PARDUBICKÉHO KRAJE VE SVITAVÁCH

Ladislav Dvořák



Největší akcí v rámci okresu Svitavy bylo historicky první setkání hasičských praporů nejen Pardubického kraje a to 23. září. 2017. I když počasí nepřálo, Svatý Florián vodou vůbec nešetřil, sešlo se na Svitavském náměstí 77 praporů ze 7 krajů ČR. Akce se rovněž zúčastnili naši kolegové z Polska, přesněji z našeho

družebního okresu Ostrow Wielkopolski. Každému účastníku byla na prapor připnuta pamětní stuha. Sluší se z tohoto místa poděkovat všem, kteří se o toto úžasné setkání postarali a zajistili zdárný průběh.



VYZNAMENÁNÍ A ČESTNÉ ODZNAKY ČS. PRACOVNÍKŮ POŽÁRNÍ OCHRANY Z POVOLÁNÍ (3. ČÁST)

Ing. Oldřich Lukš

Československo do roku 1980

Růst významu požární ochrany, který byl podpořen řadou úspěšných zásahů jednotek PO proti požárům, při záchraně lidských životů a majetku, při ochraně ekonomiky státu a rovněž dlouholetou prací řady pracovníků na úseku požární ochrany, vedl postupně k formulaci myšlenky založit další specifická vyznamenání oceňující všechny formy této činnosti. K tomuto přispívala i skutečnost, že zatím jediný čestný odznak „Za hrdinský čin“ mohl být udělován v podstatě jen výlučně za mimořádnou odvahu při protipožárním či jiném obdobném zásahu. Svou roli sehrála i skutečnost, že i soustava státních čestných uznání a vyznamenání byla dále rozšířena o nové dekorace, avšak opět bez specifického „požárníckého“ vyznamenání.

A tak prakticky po pětadvaceti letech byly rozkazem ministra ČSR č.9/80 ze dne 13.6.1980 zřízeny čestné tituly v odvětví požární ochrany. Tímto rozkazem, který byl publikován ve Věstníku MV ČSR, částka 7, ročník 1980, byly v dohodě s ČVOS pracovníků státních orgánů, peněžnictví a zahraničního obchodu a v souladu s usnesením předsednictva vlády ČSR č. 27/P z 5.2.1976, usnesením vlády ČSSR č. 11 z 21.1.1976 a usnesením ÚRO z 1.10.1975 zřízeny čestné tituly „Vzorný pracovník požární ochrany“ a „Zasloužilý pracovník požární ochrany“ spojené s udělováním čestných odznaků.

V příloze k tomuto rozkazu ministr vnitra vydal „Směrnici o čestných titulech v odvětví požární ochrany“. Směrnice v podstatě představuje stanovy/statuty pro tyto tituly a ve svých paragrafech uvádí, komu jsou udělovány tyto tituly, zásady jejich udělování, popisy udělovaných odznaků, výši souběžných peněžitých odměn, způsob udělování, podávání návrhů na udělení titulů, kdy lze tituly odejmout a kdo spravuje věci těchto čestných titulů.

Dále jsou uvedeny výpisy některých paragrafů z uvedené „Směrnice“, jimiž jsou charakterizovány tyto nově zřízené čestné tituly.

Čestný titul „Vzorný pracovník požární ochrany“

§ 2 Čestný titul „Vzorný pracovník požární ochrany“ (dále jen „Vzorný pracovník PO“) se uděluje zejména jako ocenění:

- a/ mimořádných pracovních výsledků při ochraně majetku v socialistickém a osobním vlastnictví před požáry a jinými živelními pohromami a při ochraně života a zdraví občanů,
- b/ záslužného činu při odvrácení nebezpečí hrozícího rozsáhlými škodami na majetku nebo životě a zdraví občanů,
- c/ mimořádných výsledků dosahovaných v socialistické soutěži a v jiných formách pracovní iniciativy na úseku požární ochrany,
- d/ zvláštních zásluh o rozvoj požární ochrany.



§ 3, odst. 1/ Čestný titul „Vzorný pracovník PO“ je spojen s právem nosit čestný odznak „Vzorný pracovník PO“. Čestný odznak má tvar pavězy ukončené v horní části smaltovanou rudou pěticípou hvězdou; jeho výška je 42 mm a šířka 27 mm. Z plochy odznaku vystupují plastické iniciály „PO“ 17 mm vysoké a reliéf motivu ozubeného kola se třemi klasy. V horní části pod pěticípou hvězdou jsou umístěna písmena „MV ČSR“ a u dolního okraje dvouřádkový nápis „Vzorný / pracovník. Odznak je kovový s povrchem z patinovaného bronzu. Rub je hladký a je na něm horizontálně umístěna připichovací jehlice. K odznaku je zhotovena miniatura poloviční velikosti (21 x 14 mm) jako odznak do klopky s vertikálně přiletovanou jehlicí.

§ 3, odst. 2/ Čestný odznak „Vzorný pracovník PO“ se nosí nad pravou horní kapsou stejnokroje, nebo na levé klopě saka.

§ 3, odst. 3) S udělením čestného titulu „Vzorný pracovník PO“ pracovníkům je spojena peněžitá nebo věcná odměna ve výši 1500,- Kč.

§ 4 Čestný titul „Vzorný pracovník PO“ uděluje ministr vnitra ČSR a předsednictvo českého výboru Odborového svazu pracovníků státních orgánů, peněžnictví a zahraničního obchodu (dále jen ČVOS) zpravidla k 1. nebo 9. květnu a při významných a pracovních výročích.

Čestný titul „Vzorný pracovník požiarnej ochrany“

Vzhledem k tehdejšímu federativnímu uspořádání republiky (ČSSR = ČSR + SSR) byl na Slovensku zřízen stejný titul nařízením Ministerstva vnútra SSR pod č.j. PO-911/2-1979 ze dne 15. 11. 1979, s následným doplněním pod č.j. PO-67/2 z roku 1982.

Podmínky udělení byly prakticky shodné jako u titulu z ČSR.

Odlišnosti spočívaly v tom, že text v průkazce nositele byl napsán slovensky a v horní části odznaku byl nápis „MV SSR“. Jinak byl odznak identický s českým.

Oba tituly byly udělovány pracovníkům MV ČSR a SSR, pracovníkům inspekcí PO a příslušníkům VPÚ. Ve zvlášť odůvodněných případech mohly být uděleny i pracovníkům ostatních jednotek PO.



Udělované odznaky:

- a) Odznak „Vzorný pracovník PO“ – česká verze MV ČSR,
- b) Odznak „Vzorný pracovník PO“ – miniatura,
- c) Odznak „Vzorný pracovník PO“ – slovenská verze MV SSR,
- d) Odznak „Vzorný pracovník PO“ – miniatura.

Čestný titul „Zasloužilý pracovník požární ochrany“

§ 5, odst. 1/ Čestný titul „Zasloužilý pracovník požární ochrany (dále jen „Zasloužilý pracovník PO“) se uděluje za dlouholetou poctivou a záslužnou práci v odvětví požární ochrany spojenou s trvalým dosahováním příkladných pracovních výsledků a angažovaností.

odst. 2/ S udělením čestného titulu „Zasloužilý pracovník PO“ se zároveň uděluje čestný odznak „Za věrné služby v požární ochraně“ (dále jen „čestný odznak“), a to prvního, druhého nebo třetího stupně.

odst. 3/ Čestný odznak se zpravidla uděluje v III. stupni po odpracování nejméně 10 let, v II. stupni po odpracování nejméně 20 let a v I. stupni po odpracování nejméně 25 let v odvětví požární ochrany.

odst. 4/ Čestný odznak se uděluje postupně v III., II. a I. stupni, ve výjimečných případech je však možno udělit čestný odznak vyššího stupně bez předchozího udělení čestného odznaku nižšího stupně.

§ 6, odst. 1/ Čestný odznak má kruhový tvar o průměru 40 mm. Na přední straně v horní části jsou plastické reliéfy československé vlajky, jejichž počet vyjadřuje stupeň odznaku (I. stupeň 3 vlajky, II. stupeň 2 vlajky, III. stupeň 1 vlajku). Na obvodu odznaku jsou vyznačeny kruhy, jejichž počet se shoduje s počtem vlajek. Na spodním okraji vlajky je text „Za věrné služby v PO“, v mezeře mezi reliéfem vlajky a tímto textem je uveden stupeň odznaku. Na zadní části odznaku jsou znázorněny plameny, v levé části je reliéf požární plošiny, v pravé části reliéf pěticípé hvězdy a pod ní nápis „MV ČSR“. Odznaky jsou z patinovaného tombaku bronzové, stříbrné nebo zlaté barvy a jsou připnuty na stuze o velikosti 38x38 mm. Stuha je červeno-modro-červená v poměru 10:18:10. V modrém poli je červenými pruhy o šířce 2 mm vyznačen stupeň odznaku, a to u I. stupně tři, u II. stupně dva a u III. stupně jeden červený pruh. Místo odznaku je možno nosit stužku o rozměrech 38x10 mm barevně řešenou jako stuha.

odst. 2/ Čestný odznak, jakož i stužka, se nosí nad levou horní kapsou stejnokroje, nebo na levé klopě saka.

odst. 3/ S udělením čestného titulu „Zasloužilý pracovník PO“ je spojena peněžitá nebo věcná odměna

a/ ve výši 1500,- Kč při udělení odznaku I. stupně,

b/ ve výši 1000,- Kč při udělení odznaku II. stupně,

c/ ve výši 500,- Kč při udělení odznaku III. stupně.

§ 7, odst. 1/ Čestný titul „Zasloužilý pracovník PO“ s čestným odznakem „Za věrné služby v požární ochraně“ I. a II. stupně uděluje ministr vnitra ČSR s předsednictvem ČVOS zpravidla k 1. nebo 9. květnu a při významných pracovních a životních výročí.

odst. 2/ Čestný titul „Zasloužilý pracovník PO“ s čestným odznakem „Za věrné služby v požární ochraně“ III. stupně udělují zpravidla k 1. nebo 9. květnu a při významných pracovních a životních výročí

a/ ministr vnitra ČSR s předsednictvem ČVOS pracovníkům MV ČSR a občanům vykonávajícím funkci v centrálních orgánech a úřadech,
b/ krajské národní výbory a národní výbor hl. m. Prahy s příslušným odborovým orgánem ostatním pracovníkům a občanům.





II. stupeň, splývavá stuha



Čestný titul „Zaslúžilý pracovník požárnej ochrany“

Stejně jako u čestného odznaku „Vzorný pracovník PO“ i v tomto případě byl zřízen MV SSR shodný čestný odznak „Zaslúžilý pracovník požiarnej ochrany“. Odznak se odlišoval od výše uvedeného čestného odznaku textem ve slovenštině a na jeho zadní části pod reliéfem pěticípé hvězdy je nápis „MV SSR“. Tak tomu je i v průkazu nositele příslušného odznaku (medaile). Kromě těchto úprav je vlastní provedení čestného odznaku pro obě země identické.



Je pozoruhodné, že u odznaků (medailí) „Za věrné služby v požární/požiarnej ochraně“ je nezvyklým způsobem řešena stuha, která má čtvercový tvar a je zavěšena na ráhnovém závěsu, jak je tomu např. u britských vyznamenání.

U české verze MV ČSR existuje vydání (zřejmě druhé), kde je medaile zavěšena na stuze splývavé. Pravděpodobně tato změna předznamenávala přechod k obvyklým formám splývavých stuh používaných u všech československých vyznamenání.

Rovněž je pozoruhodná skutečnost, že se také setkáváme s odznaky/medailemi, jež jsou na stuhu zavěšena rubní stranou jako líc. Zřejmě pracovníci výrobce montovali medaile na stuhu dle vlastní úvahy, bez ohledu na předpis, který jasně určoval, která strana medaile je přední (avers) a která zadní (revers). Tento typ se vyskytuje u slovenských verzí MV SSR; u českých verzí MV ČSR tento typ nebyl zatím zachycen.

Jak bylo v tomto období vládnoucího komunistického režimu zvykem, při udělování všech výše uvedených čestných titulů se přihlíželo k politické a společenské angažovanosti pracovníka PO.

Autorem grafických návrhů medailí je medailér František Kollár.

Udělované odznaky:

Česká verze MV ČSR

- a) Medaile „Zasloužilý pracovník PO“ I. stupně – ráhnová stuha (1. vydání)
- b) Medaile „Zasloužilý pracovník PO“ II. stupně – ráhnová stuha (1. vydání)
II. stupně – splývavá stuha (2. vydání)
- c) Medaile „Zasloužilý pracovník PO“ III. stupně – ráhnová stuha (1. vydání)

Slovenská verze MV SSR

- a) Medaila „Zaslúžilý pracovník PO“ I. stupňa – ráhnová stuha
- b) Medaila „Zaslúžilý pracovník PO“ II. stupňa – ráhnová stuha
- c) Medaila „Zaslúžilý pracovník PO“ III. stupňa – ráhnová stuha

Hlavní správa požární ochrany MV ČSR ve svém interním výstrojním předpise pro jednotky PO stanovila pořadí nošení čs. rezortních odznaků, vyznamenání a jejich stužek, přičemž jmenovitě se uvádějí pouze vyznamenání mající vztah k PO.

Na levé straně nad kapsou zprava doleva se řadí za všemi čs. státními vyznamenáními:

- medaile „Zasloužilý pracovník PO I. stupně /uděluje MV ČSR/
- medaile „Zasloužilý pracovník PO“ II. stupně /uděluje MV ČSR/
- medaile „Zasloužilý pracovník PO“ III. stupně /uděluje KNV/

Na pravé straně nad kapsou zleva doprava se řadí za všemi čs. státními vyznamenáními:

- odznak absolventa škol
- odznak „Za hrdinský čin“ /uděluje MV ČSR/
- odznak „Vzorný pracovník CO“ /uděluje MNO ČSSR/
- odznak „Vzorný pracovník PO“ /uděluje MV ČSR/

Jiná rezortní vyznamenání se řadí za výše uvedenými a to tak, že medaile a jejich stužky se umísťují na straně levé a odznaky na straně pravé.

Závěrem bych chtěl poděkovat kolegovi Ladislavu Kubiasovi za fotografie odznaku „Vzorný pracovník požární ochrany“ MV SSR. Jsem velmi potěšen, že spolupráce při tvorbě písemných prezentací mezi kolegy-sběrateli funguje i nadále.

Použité prameny:

Zákon č.62/1962 Sb., o propůjčování vyznamenání,

Nařízení Ministerstva vnitra SSR, čj. PO-911/2 – 1979 ze dne 15.11.1979, a doplněk č.j. PO-67/2 z roku 1982,

Rozkaz ministra vnitra ČSR č.9/80 ze dne 13.6.1980, kterým se zřizují čestné tituly v odvětví požární ochrany,

Věstník ministerstva vnitra ČSR, částka 7, ročník 1980 ze dne 13.6.1980,

Lukš O.: Čestné odznaky a vyznamenání čs. pracovníků požární ochrany z povolání (2. část),
SIGNUM č. 18, únor 1992,

Petera J., Klement B.: Vyznamenání, medaile a odznaky požární ochrany z let 1953 – 1990,
ČNS Ústí nad Orlicí, MC PO Příbyslav, květen 1993

Archiv a sbírka autora.

NÁHLÝ SRAZ ÚPICKÉ ŽUPY

Karel Nývlt

V letošním roce si připomínáme nejen 100 let od vzniku samostatné republiky, ale také výročí méně radostné. V říjnu roku 1938 bylo obsazeno pohraničí Československé republiky německou armádou.

Vývoj politické situace v sousedním Německu, po nástupu Adolfa Hitlera k moci, nevěštil nic dobrého. Stále se zvětšující politické tlaky a požadavky ze strany sudetských Němců, vyvolávaly obavy obyvatel o svoji bezpečnost. Na zhoršující se situaci, se naše země připravovala výstavbou pohraničních opevnění a vyzbrojováním armády. Výdaje na obranu značně zasáhly do státního rozpočtu. V roce 1937 činily tyto výdaje téměř 9% národního důchodu a více jak 37% státního rozpočtu. Mezi občany se pořádaly sbírky – půjčka na obranu státu.

Také hasiči nabídli svoji pomoc, nejen finančními sbírkami mezi členy. Hasičské organizaci bylo svěřeno vybudování Protiletecké civilní ochrany (CPO). A to na základě zákona na ochranu proti leteckým útokům z 11.4.1935 č. 82. Na zajištění této činnosti byly vydány zvláštní předpisy. Skupiny sestavené z členů hasičských sborů a civilního obyvatelstva, prováděly výcvik CPO v oblasti poplachové, požární, samaritské, desinfekční, bezpečnostní, pořádkové, zastírací a spojovací.

Na žádost Okresního úřadu v Trutnově, navrhlo obecní zastupitelstvo Velkých Svatoňovic do funkce velitele místní CPO, ř.ú.č. Vojtěch Šanderu v.v., jednatel hasičské župy, Okresní úřad jej výnosem ze dne 31.4.1936 č. 1190, jmenoval velitelem CPO. Vojtěch Šandera složil předepsaný slib.



O tom, jak vážná je situace a jaké nebezpečí hrozí republice, promluvil na členské schůzi hasičského sboru ve Velkých Svatoňovicích v prosinci 1937, vzdělavatel sboru.

(Vzdělavatel připomíná bratrskou povinnost hasičstva zejména při obraně státu, aby každý hasič stál na svém místě a sloužil celým svým životem, být vždy na svém místě jako jeden muž.)

„Stále vzrůstající politické tlaky a požadavky ze strany Německa, vyvolávaly obavy obyvatel. Na tuto situaci reagovali občané po celé republice, organizovali akce na podporu vlády a prezidenta Dr. Eduarda Beneše. Jedno z mnohých shromáždění se konalo u památníku odboje slezského lidu na Ostré hůrce u Opavy. Památník připomíná dobu národního obrození. První tábor lidu se zde uskutečnil 12. září 1896. V pořadí pátý tábor byl svolán na 25. září 1938, jako důrazná výzva k obraně proti hrozící válce. Dne 11. prosince 1938, byl Památník odboje slezského lidu fašisty zničen. Na místě památníku se po roce 1945 konaly tábory lidu a proto bylo rozhodnuto o jeho obnovení. Sedmý tábor lidu se konal 21. září 1969, při té příležitosti se uskutečnilo odhalení obnoveného památníku. Účastníci shromáždění se tím přihlásili k tradicím táborů lidu na Ostré hůrce u Opavy. Ani hasiči nezůstali stranou“.

Podpořit vládu v této těžké době se rozhodlo ústředí ČZHSJ v Praze. Vedení vyzvalo Okresní hasičské jednoty k náhlému srazu všeho členstva, spojeným s hasičskou přísahou, slibem věrnosti naší vlasti a prezidentu republiky Dr. Eduardu Benešovi.

Na podporu vlády a presidenta republiky Dr. Eduarda Beneše, se 12. června 1938 konal na náměstí v Úpici náhlý sraz všeho hasičstva úpické župy. Sraz se konal za protektorátu okresního hejtmána p. Rudolfa Kladivo a velitele Hraničářského praporu č.2 z Trutnova p. Jiřího Vorlíčka, a dalších významných hostů a zástupců státních úřadů.

K účasti hasičských sborů na tomto srazu vydala OHJ v Úpici rozkaz, který také udělovat organizační pokyny: Sraz koná se v neděli dne 12. června 1938 v 8.30 hod, tj. o půl deváté ráno na bývalém hřišti v Úpici – Sychrově. Sraz jednoty je závazně povinný pro všechno členstvo, všech sborů v soudním okrese úpickém bez výjimky, i z těch obcí chráněných dobytčí epidemií, povoleno okresním úřadem v Trutnově. Omluveni byť z jakýchkoli důvodů a ti kteří budou velitelstvím sboru určeni k pohotovosti v obci, musí být velitelem u jednoty omluveni. Velitelství sboru musí včas vyzoomět členstvo, aby zachovali krojový ráz a jednotnost.



Kroj pro tentokrát jest stanoven vycházkový modrý a s cvičným pásem, výzbrojí a přilbou, černé, nebo tmavomodré kalhoty a černá obuv. Ti členové, kteří nemají vycházkový kroj, mají se dostavit v kroji cvičném a úplné výzbroji s přilbou, přednost dejte barvě khaki.

Sbory které se dostaví se strojem, určí ke každému stroji 4 muže v cvičném kroji.

Jsou to: Úpice 2 stroje, Prádelna 2 stroje, Sychrov 1 žebřík, dále sbory Batňovice-Rtyně-V.Svatoňovice-M.Svatoňovice- Havlovice-Maršov a Zálesí po 1 stroji. Kočí u koňského potahu musí mít též cvičný kroj, stejně tak autodopravce.

Přesně v 9.hod vykročí jednota ve stanovených útvarech, s hasičskými hudbami a prapory na náměstí, kde se okrsky seskupí ve volném trojstupu do čtverce kolem stožáru před domem Eduarda Morawetze a stroje zaujmou postavení za čtvercem před lípou Svobody a agáty, čelem ke stožáru. Samaritáni dostaví se rovněž ve vycházkovém kroji s přilbou, brašnou a náradím. Samaritanky v bílých pláštích a brašnou. Hudci budou zařazeni v samostatný útvar, rovněž tak trubačský sbor sboru rtyňského. Při přehlídce a slavnostním pochodu udržujte vzpřímený a přísný pozor. Velitelské povelky nechte doma. Vycházkové pásy se k přílbě nehodí.

Tímto srazem máme naznačiti, že jsme věrni této slavné přísaze, že jsme na místě a rovnocení s brannými útvary naší demokratické republiky Československé, že samostatnost jednou vybojovanou udržíme a že stojíme neochvějně na stráži a že se nedáme.

Za Okresní hasičskou jednotu úpickou:

František Hassman v.r.
tech. velitel

Antonín Baudyš v.r.
samarit. velitel

H.K.Čepelka st v.r.
starosta

Náhlého srazu v Úpici se zúčastnilo 420 bratří úpické župy, která tak vyjádřila podporu české vládě.

Všechny tyto snahy na obranu republiky, vzaly za své podpisem Mnichovské dohody 30. září 1938



Všeobecná mobilizace mužů do 40let vyhlášena 23. září 1938. Zbylí občané byli hned povoláni na rychlé dokončení opevňovacích prací. Z naší obce odešel početný šik s lopatami a krumpáči 28. září ve 2hod odpoledne od obecního úřadu přes Starý Sedloňov, kde byly připraveny ubikace. Odtud denně, asi po 4 dny, naši občané odcházeli s vojenskou stráží nad Markoušovice,

k betonovým pevnůstkám s železnými ježky a drátěnými překážkami. Když ale bylo území definitivně postoupeno Německu, odešli pracovat.

Od 8. do 13. října 1938, nastoupila ve V. Svatoňovicích nová pracovní rota. Byli to hlavně občané z okolních obcí. To se již ale nejednalo o dokončení opevňovacích prací. Německá strana si dala při převzetí opevnění podmínku, že nepoužitý stavební materiál bude odvezen a staveniště uklizeno.

Pro tuto pracovní rotu bylo zřízeno zázemí ve škole ve Velkých Svatoňovicích. Škola musela uvolnit první třídu, kde byla kancelář a kuchyň, vařilo se na dvoře v kotlích.

Záborem Sudet a vyhnáním Čechů do vnitrozemí nastaly další potíže. Pro tyto občany bylo nutné zajistit ubytování a nejnnutnější potřeby, kdy většina jejich majetku zůstala v jejich původních domovech.

Také zde pomohli hasiči. O pomoci se jednalo na členské schůzi 11. prosince 1938. „Jednatel přečetl dopis od obecního úřadu, který vyzval sbor, aby pomohl se sbírkou pro uprchlíky. Sbírkou mají provést hasiči, sokol a orel. V obci se při této akci vybralo 2 034,60 Kč“.

Na vyzbrojování československé armády, byla v květnu 1938 vypsána půjčka na obranu státu. Také na tuto celostátní akci, pomoc vyzbrojením československé armády, přispěli hasičské sbory. Jednalo o půjčku na obranu státu, ta podepsáním mnichovské dohody přestala plnit svůj účel. Ve výborové schůzi úpické župy v lednu 1939, se jednalo o možnosti vrácení této válečné půjčky. Hasičské sbory možnost vrácení půjčky využily a prostřednictvím úpické župy písemně požádaly o vrácení celé částky.



Stát, ani občané, se nevzpamatovali ze záboru pohraničí a přišla další pohroma. Tentokrát daleko větší a s většími následky, 15. březen 1939.

Info: Kronika obce, Velké Svatoňovice a školní kronika. Zápisy ze schůzí SDH Úpice a Velké Svatoňovice.